Проєкт

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Національної комісії
зі стандартів державної мови
«___» _____ 20___ року № ___

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
«___» _____ 20___ року
за № _____

ПОРЯДОК
перевірки рівня володіння державною мовою, єдині вимоги до процедури проведення іспитів та критерії оцінювання

І. Загальна частина

1. Цей Порядок визначає механізм перевірки рівня володіння державною мовою та єдині вимоги до процедури іспиту для осіб, визначених статтею 7 (для набуття громадянства України) і частинами першою і другою статті 9 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (для виконання службових обов'язків).

2. Особи, визначені пунктами 1, 3, 4, 7, 9, 10, 13 частини першої статті 9 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», та особи, які мають намір набути громадянство України, проходять процедуру визначення рівня володіння державною мовою, за результатами якої видається Державний сертифікат.

3. Особи, визначені пунктами 2, 5, 6, 8, 11, 12, 14, 15, 16 частини першої статті 9 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», можуть проходити процедуру визначення рівня володіння державною мовою, за результатами якої видається Державний сертифікат.

4. За результатами визначення рівня володіння державною мовою відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти встановлюються такі рівні володіння державною мовою: початковий рівень першого ступеня, початковий рівень другого ступеня, середній рівень першого ступеня, середній рівень другого ступеня, рівень вільного володіння першого ступеня та рівень вільного володіння другого ступеня.

5. Завдання для здійснення визначення рівня володіння державною мовою є уніфікованими, мають єдину структуру та єдині критерії оцінювання згідно з вимогами Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти щодо рівнів мовної компетенції.

6. Завдання для іспиту на визначення рівня володіння державною мовою затверджує Національна комісія зі стандартів державної мови.

До участі в розробці завдань Національна комісія зі стандартів державної мови має право залучати наукові та освітні установи.

7. Особа, що проходила процедуру визначення рівня володіння державною мовою, може робити це повторно необмежену кількість разів, але не частіше одного разу на чотири місяці.

II. Загальна характеристика завдань для визначення рівня володіння державною мовою

8. Об'єктами контролю під час перевірки рівня володіння державною мовою є розуміння почутого (аудіювання), розуміння прочитаного (читання), письмо, говоріння, володіння лексичним матеріалом, а також уміння дотримуватися норм на різних рівнях мовної системи.

9. Зміст завдань для здійснення визначення рівня володіння державною мовою відповідає Класифікації рівнів володіння державною мовою та вимог до них.

10. Визначення рівня володіння державною мовою містить (але не винятково) такі форми завдань:

1) Завдання з вибором однієї правильної відповіді. До кожного завдання наведено кілька варіантів відповідей, з яких лише один правильний.
2) Завдання з вибором кількох правильних відповідей. До кожного завдання є кілька варіантів відповідей, з яких частина правильні.
3) Завдання на встановлення відповідності. У завданнях запропоновано встановити логічні пари відповідно до умови (ключові слова до текстів, заголовки до текстів / частин текстів із наведених варіантів; запитання до відповідей тощо).
4) Завдання на заповнення пропусків у словах, які передбачають вписування пропущених літер.
5) Завдання на заповнення пропусків у тексті. У завданнях запропоновано доповнити абзаци / речення в тексті частинами речень, словосполученнями / словами із наведених варіантів.
6) Завдання з альтернативними відповідями. У завданнях треба визначити правильність / неправильність тверджень відповідно до змісту прочитаного.
7) Завдання з розгорнутою відповіддю. Такі завдання передбачають створення висловлення в письмовій та в усній формах відповідно до запропонованої комунікативної ситуації.

11. Іспит на визначення рівня володіння державною мовою для осіб, які претендують на зайняття визначених Законом посад, складається з чотирьох частин (три частини письмового блоку: «Культура мови», «Читання», «Письмо», й одна частина усного блоку – «Говоріння»).

12. Частина письмового блоку «Культура мови» передбачає виконання завдань, які перевіряють вміння дотримуватися мовних норм на лексичному, граматичному, орфографічному, пунктуаційному та стилістичному рівнях.

13. Частина письмового блоку «Читання» передбачає опрацювання автентичних текстів різних стилів на загальну тематику та виконання завдань на розуміння прочитаного.

14. Частина «Письмо» передбачає реферування прослуханого тексту та висвітлення власної позиції щодо його проблематики і перевіряє вміння писати текст, оформлюючи його відповідно до мети і завдань спілкування.

15. Частина усного блоку «Говоріння» містить завдання на діалогічне та монологічне мовлення, які перевіряють уміння сприймати і розуміти мовлення на слух, добирати мовні засоби відповідно до мети і завдань спілкування, реалізовувати комунікативні наміри.

16. Іспит на визначення рівня володіння державною мовою для осіб, які мають намір набути громадянство України, складається з чотирьох частин (три частини письмового блоку: «Слухання», «Читання», «Письмо», й одна частина усного блоку – «Говоріння»).

17. Частина письмового блоку «Слухання» передбачає прослуховування аудіозаписів (автентичних повідомлень, оголошень, діалогів, монологів різної тематики) та виконання завдань, які перевіряють вміння розуміти основний зміст тексту і вибирати необхідну інформацію з почутого.

18. Частина письмового блоку «Читання» передбачає опрацювання текстів різної тематики і виконання завдань на загальне, вибіркове та повне розуміння прочитаного. Завдання різної форми мають на меті визначити уміння виокремлювати ключову інформацію, узагальнювати зміст прочитаного, робити висновки, а також розрізняти значення лексичних одиниць у текстах та правильно використовувати форми слів.

19. Частина «Письмо» передбачає виконання творчих завдань, зміст яких пов'язаний з комунікативними потребами повсякденного життя та / або професійної діяльності претендентів. У завданнях перевіряють уміння спілкуватися у письмовій формі відповідно до комунікативних завдань.

20. Частина усного блоку «Говоріння» передбачає діалог та монолог на загальну тематику, пов'язану з повсякденним життям. У завданнях перевіряють вміння добирати мовні засоби для опису ситуації, людей, предметів, формувати висловлювання відповідно до комунікативної ситуації.

II. Вимоги до процедури визначення рівня володіння державною мовою

21. Організаційні заходи з підготовки проведення визначення рівня володіння державною мовою передбачають:

1) затвердження завдань для визначення рівня володіння державною мовою;
2) визначення критеріїв оцінювання результатів іспиту;
3) формування переліку екзаменаторів і графіка їхньої участі в іспиті;

4) встановлення графіка проведення іспитів та визначення місця їх проведення.

22. Процедура визначення рівня володіння державною мовою відбувається у чотири етапи:

1) реєстрація і подання заявки на іспит;
2) іспитування;
3) встановлення результатів;
4) інформування про результати визначення рівня володіння державною мовою.

23. Претендент повинен прибути для участі в іспиті на визначення рівня володіння державною мовою у день, час та місце, затверджені графіком, і мати при собі документ, що посвідчує особу.

24. До іспиту на визначення рівня володіння державною мовою допускаються особи, присутність яких зафіксована перед початком такого іспиту відповідно до списку осіб, які подали заявки.

25. Перед початком іспиту на визначення рівня володіння державною мовою претендентів ознайомлюють з процедурою його проведення.

26. Кожний претендент виконує завдання на комп'ютері і його робота підлягає шифруванню.

27. Під час виконання завдань претендент позначає відповіді, які, на його думку, є правильними.

28. На виконання завдань письмового та усного блоків передбачено 120 хвилин загалом. Тривалість виконання завдань письмової частини становить до 100 хвилин, а тривалість усної частини – до 20 хвилин.

29. Претендент протягом усього часу, відведеного для виконання завдань письмової та усної частин, має право відмовитися від виконання завдань.

30. Інформацію про відмову претендента від виконання завдань письмової та/або усної частин фіксують електронним протоколом.

31. Претендента, який відмовився виконувати завдання письмової та/або усної частин, визнають таким, що не пройшов процедури визначення рівня володіння державною мовою, а виконані завдання не оцінюють.

32. Претендент переходить до усної частини іспиту на визначення рівня володіння державною мовою лише після завершення виконання завдань письмового блоку або закінчення часу, відведеного для них.

33. За результатами іспиту на визначення рівня володіння державною мовою претендент отримує Державний сертифікат.

III. Встановлення результатів

34. Оцінювання завдань письмової та усної частин іспиту на визначення рівня володіння державною мовою здійснюють за єдиними критеріями відповідно до таких принципів:

1) Завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюють у **0** або **1** бал: **0** – неправильна відповідь / відповідь не надано / вказано більше однієї відповіді; **1** – правильна відповідь.

2) Завдання з вибором кількох правильних відповідей оцінюють в **1** бал за кожну правильну відповідь, **0** – усі відповіді неправильні / відповідь не надано.
3) Завдання на встановлення відповідності оцінюють в **1** бал – за кожну правильно встановлену відповідність; **0** балів – за завдання, якщо не вказано жодної правильної відповідності або відповіді на завдання не надано.
4) Завдання на заповнення пропусків оцінюють у **0** або **1** бал: **0** – неправильна відповідь / відповідь не надано / вказано більше однієї відповіді; **1** – правильна відповідь.
5) завдання з розгорнутою відповіддю в письмовій формі іспиту на визначення рівня володіння державною мовою (для виконання службових обов'язків) оцінюють від 0 до 37 балів за такими критеріями:

- повнота розуміння аудіотексту і відтворення почутого на письмі – від 0 до 8;
- аргументований вияв свого ставлення до предмета висловлювання із застосуванням фактів із власного досвіду – від 0 до 4;
- (якщо за вказаними вище критеріями виставлено 0 балів, подальша перевірка роботи і виставлення балів не відбувається).
- наявність висновків – від 0 до 2;
- обсяг – від 0 до 2;
- послідовність викладу – від 0 до 3;
- словниковий запас – від 0 до 4;
- різноманітність вживаних синтаксичних структур – від 0 до 2;
- дотримання синтаксичних норм – від 0 до 2;
- лексична правильність – від 0 до 2;
- орфографічна правильність – від 0 до 3;
- пунктуаційна правильність – від 0 до 2;
- правильність уживання форм – від 0 до 3.

6) завдання з розгорнутою відповіддю в усній формі (діалогічне мовлення) іспиту на визначення рівня володіння державною мовою (для виконання службових обов'язків) оцінюють від 0 до 29 балів за такими критеріями:

- застосування стратегій ведення розмови відповідно до комунікативної ролі – від 0 до 4;
- розуміння реплік екзаменатора – від 0 до 4;
- точність реакцій відповідно до комунікативної ролі – від 0 до 3;
- словниковий запас – від 0 до 4;
- вимова і темп мовлення – від 0 до 2;
- побудова фраз – від 0 до 4;

- урахування уявного адресата, послідовне дотримання комунікативного завдання, результативність у досягнення комунікативного наміру – від 0 до 2;
- самовираження (вияв свого ставлення до предмета висловлювання, використання логічного наголосу, дотримання етикетних правил ведення розмови) – від 0 до 2;
- граматична правильність – від 0 до 4.

7) завдання з розгорнутою відповіддю в усній формі (монолог) іспиту на визначення рівня володіння державною мовою (для виконання службових обов'язків) оцінюють від 0 до 30 балів за такими критеріями:

- розкриття теми відповідно до комунікативного завдання – від 0 до 8;
- послідовність викладу – від 0 до 3;
- словниковий запас – від 0 до 4;
- вимова і темп мовлення – від 0 до 3;.
- побудова фрази – від 0 до 3;
- наявна сформульована мета повідомлення – від 0 до 3;
- враховано уявного адресата, відповідно до комунікативного завдання – від 0 до 3;
- наявність власних висновків і їхня аргументація – від 0 до 2;
- граматична правильність – від 0 до 2;
- самовираження – від 0 до 2.

8) завдання з розгорнутою відповіддю в письмовій формі на створення короткого повідомлення з опертям на умову іспиту на визначення рівня володіння державною мовою (для набуття громадянства України) оцінюють від 0 до 10 балів за такими критеріями:

- змістове наповнення – від 0 до 4;
- відповідність формі – 0 до 1;
- нормативність – 0 до 4;
- обсяг тексту – від 0 до1.

9) завдання з розгорнутою відповіддю в письмовій формі на створення докладного тексту за темою іспиту на визначення рівня володіння державною мовою (для набуття громадянства України) оцінюють від 0 до 23 балів за такими критеріями:

- змістове наповнення – від 0 до 5;
- відповідність формі – від 0 до 1;
- відповідність умові завдання – від 0 до 2;

- логічність і зв'язність викладу – від 0 до 6;
- нормативність – від 0 до 6;
- багатство мовних засобів – від 0 до 2;
- обсяг – від 0 до 1.

10) завдання з розгорнутою відповіддю в усній формі на опис побаченого іспиту на визначення рівня володіння державною мовою (для набуття громадянства України) оцінюють від 0 до 14 балів за такими критеріями:

- зміст – від 0 до 4;
- структура – від 0 до 6;
- мовна компетентність (нормативність, багатство мовних засобів) – від 0 до 6;

11) завдання з розгорнутою відповіддю в усній формі (діалог) іспиту на визначення рівня володіння державною мовою (для набуття громадянства України) оцінюють від 0 до 14 балів за такими критеріями:

- зміст – від 0 до 4;
- участь у діалозі (мовленнєва компетентність) – від 0 до 8;
- мовна компетентність (нормативність, багатство мовних засобів) – від 0 до 2;

12) завдання з розгорнутою відповіддю в усній формі (монолог) іспиту на визначення рівня володіння державною мовою (для набуття громадянства України) оцінюють від 0 до 10 балів за такими критеріями:

- зміст – від 0 до 4;
- структура – від 0 до 2;
- мовна компетентність (нормативність, багатство мовних засобів) – від 0 до 4;

35. Кількість балів за тестову частину іспиту встановлюється автоматично. Бали за виконання завдань частин «Письмо» та «Говоріння» вносять екзаменатори до електронного протоколу.

36. Рівень володіння державною мовою визначається на основі підрахунку балів за письмову та усну частини та перетворення їх у відсотки від 0 % до 100 %.

37. Усі чотири частини іспиту рівноважні, результат за кожну становитиме максимум 25 % від загальної оцінки.

38. Державний сертифікат початкового рівня першого ступеня отримує особа, яка набрала 40% +1 бал від загальної кількості балів.

39. Державний сертифікат початкового рівня другого ступеня отримує особа, яка набрала 50% +1 бал від загальної кількості балів.

40. Державний сертифікат середнього рівня першого отримує особа, яка набрала 60% +1 бал від загальної кількості балів.

41. Державний сертифікат середнього рівня другого ступеня отримує особа, яка набрала 70% +1 бал від загальної кількості балів.

42. Державний сертифікат рівня вільного володіння першого ступеня отримує особа, яка набрала 80% +1 бал від загальної кількості балів.

43. Державний сертифікат рівня вільного володіння другого ступеня отримує особа, яка набрала 90% +1 бал від загальної кількості балів.